

Milan, 33 let, mechanik-opravář, turbinový technik, tč. bezdomovec

Čtení potřebuje člověk k tomu, aby poznal, na kterou stranu fouká vítr. Já bych to nazval prospěchářství. Co je pro mě dobrý, to je pro mě aktuální. Příklad z praxe: Když někdo tvrdí, že Prahu zbaví bezdomovců, tak nemá smysl pro realitu. Protože když se podíváte na ty okolní města a přečtete si, co říkají ostatní, tak se podle toho zařídíte a jedete sem. Všechno se stahuje sem, to je bez debat. Čtení, to je získávání informací, a získávání informací, to je vlastně zkušenost do života, podle které člověk může správně fungovat. Je to vlastně taková masáž mozku. Jako když máme unavený tajdla svaly, tak si zajdeme na masáž do masážního salónu a můžeme pak získat jiný pohled na svět a na život. Je ale důležitý, co člověk čte. Samozřejmě že když bude číst nějaký ty spajdrmeny nebo todleto, tak je předem jasný, že po mrakodrapech běhat nebude. Když ale čte něco reálného, může se správně rozhodovat. Když čte nereálnu, tak to podle mého názoru už hraničí s debilitou, to je naočkované zřejmě už od rodičů a to je konec. Člověk, který čte správné věci, jde vždycky rovnou za tím, co je reálný a co jde uskutečnit. Nějaký sci-fi samozřejmě uskutečnit nejde. Ona ta fantazie má cenu, ale nesmí se to s ní přehánět. Hranici fantazie určuje realita. Taková dovolená na Floridě, to je pro mě přijatelná fantazie, ale dovolená někde na Melmeku s Alfem, to už nejde. Tam už je ta jasná hranice mezi realitou a debilitou. A reálný je taky to, že já dokážu třeba vyčíst, když se podívám člověku do vočí, tak já dokážu třeba vyčíst, jestli mi dá dvacku nebo nedá. Většinou tarif. U vás jsem šel natvrdo, to bylo jasné, ale fakt jsem neměl tušení, že na mě vytasíte foťák a holicí strojek.

Petr Vondráček, automechanik

K čemu je dobrý umět číst. Hele mě fakt nic chytrýho nenapadá. Číst jako v mapě třeba? Číst v mapě, to je nám mužům prej jako daný, ale to vůbec není pravda. Já to třeba vůbec neumím a navíc strašně rád bloudím. Se mi teďka stalo: Šel jsem na Jizerku a jenom tak jsem si zabloudil. Věděl jsem, že jdu blbě, že jdu jinam, ale chtěl jsem si prostě zkusit jinou cestu než minule. Tam ty cedule jsou pět kiláků od Jizerky, u nějakýho kostela, tam je cedule, jsem věděl. Ale ta vesnice najednou jako kdyby neexistovala, jako by byla v jiném prostoru a čase. Najednou jsem si připadal jako úplně někde jinde. A knížky číst, v tom bloudím podobně. Normálně v televizi dávají jeden takovej divnej pořad o knížkách a tam jsou vždycky takový ty novinky. Jenže já, já si těžko budu kupovat něco, co si kupují všichni. Protože právě proto, že si to kupují všichni, já si to nekoupím prostě. To je stejný jako s povinnou četbou u mě. Já jsem si vždycky přečet takovou tu záložku a udělal sem si ten deník čtenářskej, to byla maximálka. Nikdy jsem neuměl číst povinnou četbu. Vždycky jsem četl úplně jiný věci. Jsou úžasné knížky některý, některý se třeba ani moc nezda, jsou třeba umaštěný nebo potrhaný nebo já nevím. Vůbec tě to na první pohled nezaujme. Ale teď jsem třeba čet jednu knížku, nevím, jak se to jmenovalo, ani kdo to napsal nevím. Byly to nějaký takový povídky z Číny. Půjčila mi to přítelkyně, že se jí to moc líbilo, že to četla v Řecku někde na pláži. Ta první povídka nic moc, ale ta druhá byla taková oduševnělá a přitom úplně prostinká. A já jim najednou úplně záviděl, jak tam žijou. To nikdy nebude překonaný, umět číst. Nutí tě to přemejšlet. A rozvíjí to fantazii, určitě. Teda u mě už moc ne, protože já všechno hnedka zapomenou.

Miloslav Lelek, vrátný

No jistě, tak to čtení je nejdůležitější k celému takovému rozhledu člověka, aby člověk vůbec pochopil život jako takový. Aby poznal dějiny, aby poznal minulost a mohl se v tomhle světě orientovat. Bez čtení by to nebylo možné. Čtení je důležité pro orientaci ve světě a orientace ve světě je důležitá pro orientaci v životě. Člověk si pak třeba může přečíst, co mu prospívá a co mu škodí, a může se tak orientovat třeba i z hlediska stravování. A je strašně důležité číst literaturu, která vypovídá o minulosti, protože bez poznání minulosti nemohou lidé pochopit dnešek. Já třeba jsem dneska velice špatný z toho, jak ti mladí lidé neznají minulost, protože oni jsou pak hrozně lehce ovlivnitelní. Něco se jim namluví a když ten člověk nezná minulost, tak si třeba řekne, že támhle ten politik je lepší nebo tenhle je nejlepší, ale nakonec je to všechno úplně jinak. Bez znalosti minulosti nepochopí člověk dnešek: Neumí nebo nechce číst, nezná minulost, nemůže nic pochopit. A pokud jde o knížky, které nepopisují minulost, tak ty jsou třeba dobré k tomu, že člověku pomáhají uvolnit se od problémů. A to je nesmírně důležité, uvolnit se, číst něco, co člověka trochu dostane do jiných dimenzí, člověk zapomene na svoje starosti, uvolní se, což je ohromně důležité. Protože když je třeba ten život těžký, tak si člověk vytvoří určitou iluzi, že to třeba bude lepší. Prostě na chvíli zapomene, vytvoří si určité sny, které vypadají, že by se skoro mohly uskutečnit, že jsou, - že jsou velmi blízko a že

by to všechno mohlo snad nějak jít. Je důležité, aby člověk dokázal překonat svoje problémy - děje se hodně ošklivých věcí, je spousta vražd a sebevražd, lidi by se měli nějak uvolnit.

Eliška (kunsthistorička) a Jenik (učitel zeměpisu a matematiky)

Eliška: Mně? Ke všemu. Já bych bez čtení umřela.

Jenik: Já si myslím, že čtení je velice důležité, poněvadž kam bysme přišli? Já si myslím, že čtení je například velice důležité z hlediska kuchařských postupů. Takové to zaznamenání toho technologického postupu a taky ta rozmanitost ingrediencí.

Eliška: Samozřejmě je asi důležitý, aby člověk věděl, jestli si třeba kupuje kuřecí polívku anebo hovězí, ale pro mě je mnohem důležitější, že já většinu impulzů, co mám dělat třeba dál nebo co vůbec, co mám dělat, si prostě přečtu. Že když jako čtu, tak mě u toho napadají ty věci.

Jenik: No.

Eliška: Umět číst, rozeznávat ty písmenka, abys rozuměl nějakému technologickému postupu, rozumět ty první úrovni, někde už v pátý třídě, jako že si přečteš, co si kupuješ a co platíš, že si přečteš, jak máš co udělat, to je dobrý, ale to přeci samo o sobě nestačí, přeci.

Jenik: Na co? Abych si uvařil polívku?

Eliška: Tak na to jo, ale -

Jenik: Tak na co teda?

Eliška: Na to, abys tu polívku *prožil*, to nestačí.

Jenik: Já tu polívku prožiju i třeba jenom se čtvrtou třídou.

Eliška: A ty jako si myslíš, že bys žil úplně stejnej život, kdybys třeba nečet žádnou třeba beletrii, kterou sis přečet dotěďka? Umíš si představit, že bys celý život četl jenom samý návody na polívky? Já teda ne. I když je fakt, že oni některý návody na polívku jsou mnohdy velice zábavný, myslím i zábavnější než mnohá literární díla.

Jenik: No, třeba v ústeckým nějakým měsíčníku kulturním byla stránka věnovaná vtipným receptům. A ta byla nejčtenější z celého časopisu.

Eliška: A kde ses prosimtě tohle dočteš?

Jenik: Já sem to čet. Chlápek tam třeba měl krásnej článek o tom, jak usmažit smažáka. Krásný to bylo. Krásný.

Milan (nezaměstnaný)

Toho psa si vyfotit můžeš, mě ne! Já já nechci bejt nijak proklamovanej. Co? Já sem blbě čet už ve škole. Ale strašně si přečtu třeba, co bylo v tom, třeba jak tam byl ten masakr tam, já zažívám ty lidi a prožívám s těma lidma všechny ty masakry. Já strašně, když se dívám, jak já vidím to utrpení, tak mně hned tečou slzy. Ale mně taky nikdo nepomůže, já se musím sám zařídit. Knížky, žádný knihy. Nechcu. Já vim, že co teďka říkám, není pravda, ale u mě je to lež. Ale já říkám, že to není pravda, protože já mám třeba, já říkám, já třeba vim, že se to prožilo, ale, já do toho nejdu, víš co. Já mám vůči tomu averzi. Protože já jak sem musel poslouchat různé ty píčoviny ve škole, různé ty takový to tamto! Já sem normální člověk! Víš, víš jak s náma chovali se? Já musím číst něco, aby to byla pravda. Hlavně číst pořádně, jinak to je v prdeli, protože jinak zjistíš, jak s tebou vymrdaj. Já byl ve druhý nápravný výchovný a pak u dopravních podniků, dneska jim visim deset tisíc. Protože já kde pracuju, tak dlužim. A teď mám zase další. Jdou po mně exekučáci. Mám platit čtyřicet tisíc, jo, - kterej maj vrácenej za devadesát tisíc vysavač! Voni, voni po sedmi letech si vzpomněli, že já jim dlužim. Za vysavač. Čtyřicet tisíc. Jak sem u nich skončil, řekl sem jim, že jim vrátim ten vysavač zpátky, že ho nechci, že jim nebudu splácet dva tisíce dvě stě měsíčně, ne. A jak sem čekal, že voni si pro něj přijedou, ale voni furt nejeli a mně se to prošvihlo, a tak mi to naházeli. Bez šance. Samosoudce. Vymrdali se mnou. Za vysavač. Kdybych já todle, ale todleto sem si v životě nevším, co v tý smlouvě je napsaný, žejo. Protože to prostě bylo tak mrňavý, takový písmenka mrňavý, že sem si toho nikdy nevším! A přitom sem to sám prodával jinejm!

Annette Krieger, manažérka nakladatelství Klett Verlag, Stuttgart

Občas si představuju, jaký by to bylo, kdybych neuměla číst, čeho všeho bych si asi nevšimla. Já třeba - no třeba lékař, když chodí po ulici, tak hned vidí všechny ty nemoci, a já jsem opravdu ráda, že je nevidím. Když člověk neumí číst, tak to musí být nějakým způsobem...jak bych to ...*entlastend* nebo *erleichternd*, teď nevím, jak je to česky? Třeba reklama, ta mě nezajímá, ale já nejsem schopná se tomu...*ausweichen*, ...protože, nemůžu se přece na něco dívat, na něco psaného a nečíst, to nejde. Když jsem byla jednou na Ukrajině, tak to bylo hrozně hezký, naučila jsem se nějak ty jejich písmena a četla jsem pomalu písmeno za písmenem. A podobný to bylo, když jsem byla malá, když mi bylo nějak asi pět let, naši měli v kuchyni tabuli a psali na ni, co je potřeba nakoupit. A jednou mě prostě začalo zajímat, co to tam na té tabuli je. Takhle jsem se naučila číst a jednou tam bylo napsané slovo a s tím slovem jsem bojovala asi dvě hodiny. A to slovo bylo *Pfeffer*, pepř. A já jsem to prostě nezvládala: „Pf! p-fě f-f-fp!“ Vůbec jsem nebyla schopná dát to slovo dohromady. A když jsem byla na Ukrajině, tak jsem si vzpomněla, jak to bylo s tím slovíčkem *Pfeffer*, to bylo úplně to samý. Je to pěkný vidět písmena a nerozumět. Nebo si aspoň představovat umět nečíst, neumět číst, já nevím. Ale umět číst - to jsem ti zatím neřekla, vid'. Číst mně prostě přijde hezký, protože můžu číst tak rychle nebo tak pomalu, jak chci...*ich wollte sagen*, že u čtení můžu třeba zůstat půl hodiny u jedné věty a třeba u ní usnout a pak se probudit a číst dál. Anebo si tam můžu dělat poznámky anebo dělat takový ty *Eselsohren*. A když dělám ty *Eselsohren* do knížky, tak si vezmu tu knížku třeba po roce do ruky a zkusím třeba najít tu větu, kvůli které jsem dělala ty *Eselsohren*, a zajímá mě, jestli mi pořád přijde ta věta dobrá. Nebo občas dám tu knížku kamarádovi třeba a ptám se, kvůli které větě jsem udělala *Eselsohr* - to je taková moje hra.

Slovníček:

entlastend, erleichternd - ulehčující

ausweichen – vyhnout se
der Pfeffer - pepř
ich wollte sagen – chtěla jsem říct
die Eselsohren (das Eselsohr) – oslí uši (oslí ucho)

Zuzana, studentka

Umět číst potřebuješ, abys získával nějaký informace, který ti normálně jako nikdo neřekne. Spojit si dohromady nějaký zvláštní znaky, co najdeš někde na nějakém papíře a umět si to dát do souvislosti s tím, co se tady kolem nás děje. V týhle společnosti je hodně důležitý umět číst, člověk to potřebuje, aby vůbec mohl fungovat, aby vůbec mohl přežít, protože tenhle svět je postavený na tom, že tady každé umí číst. Třeba moje mladší sestra, ta se teďka učí číst písmenka a už je docela dobře rozlišuje. Má doma slabikář a v něm třeba „A“ a když jí řeknu, aby mi řekla nějaký slovo od „A“, tak mi vždycky řekne nějaký slovo od „A“. A taky ví, že já jsem od „Z“ a ona že je od „Š“, protože je Šárka. Nejsem si fakt jistá, jestli se tady dá bez čtení vůbec přežít, ale možná by to asi chvíli šlo. Kdybys třeba neuměl číst ani žádný cedule prostě, prostě vůbec nic, asi by to nějak chvíli, nějak...je těžký nad tím přemejšlet,

představit si to, protože čtu už od šesti let, takže už ani nevnímám, že to umím. Vim, kolik co stojí, co se kde děje, čtu cedule měst třeba a různý jiný cedule třeba. A číst knížky, to je třeba dobrý k tomu, aby člověk získal nějaký nový poznatky a představy. Já třeba, když si čtu nějakou knížku, tak si přehrávám ty obrazy, ne nějaký obrisy tváře nebo tak, ale celý to probíhá děsně podvědomě. Když si čtu nějakou knížku, tak mi u toho v hlavě probíhá ten příběh, co tam třeba je.

Jim & Mirek, městští počist'ovači

Jim: Číst?

Mirek: Číst? To je dobrý.

Jim: Hlavně Slovan, Slovan je dneska o Spartě. Fotbal.

Mirek: A co mám jako říkat? Nestojí to peníze nebo něco? Já se takhle jenom ptám, pro jistotu. To jsem teda nějak úplně hotovej.

Jim: Anglicky, francouzsky nebo takhle, já už rozumím. Už vim, co myslíš.

Mirek: Ty umíš anglicky, vole?

Jim: Číst se musej noviny, abys nebyl blbej, ty! Anebo pak, pak máš taky noviny na fotbal. Slovan. Hlavně ty na fotbal mě zajímaj. Slovan! Inter Milán! AC Milán! Kolik ti mám přinést Slovanů? Zadarmo! Slovan. To je o fotbale. A tu Ostravu. To tam řežem jak hrom.

Mirek: To jsem teda úplně zmatenej z toho...

Jim: Jinak, čtení je k ničemu, protože -

Mirek: Já čtu cokoliv. Přečtu si knížku a je to pohoda, ne? Když si přečtu knížku, tak mi je pohoda a jsem uvolněnej. Detektývky a takovýhle.

Jim: Jo knihý?!

Mirek: Detektývky, no dyť -

Jim: Tak moment - Hrabal! Hrabal všechno! Jak si to mám pamatovat všechno? Hrabal, Hrabal všechno.

Mirek: A Hrbáče a takový, všechno možný.

Jim: Jak si to mám pamatovat? Tam psal ty děvkaře!

Mirek: Už to máme zpřeházený žejo, trochu. To jako dobrý, knížky, to jo. Sobota, neděle, přečtu si všechno. Pak mám, ještě toho, já, nevím jestli to budete znát, to asi nebude znát: Havel prezidentem! Ta knížka. Tu mám. Ha! Tu mám doma. Normálně jsem si to přečet celý, co všechno prožil. A on je starej úplně stejně s mojí mámou.

Jim: A Marta Kubišová zpívala. Se ti o tom zdá když čteš!

Mirek: A hovno, se mi nic nezdá! Mně ne. Já si to přečtu a du spát. Normálně si to přečtu, knížku zavřu a spim. Si to přečtu, mám se doma nudit neboco? Co bych se nudil.

Jim: U mně je to něco jinýho. Protože já znám Vaška Havlovýho a já znám Sobotku a já znám senát. U mě je to něco jinýho. A já taky umim všecko, protože já znám ty pravěký písma. Hele! To ti musim ukázat, koukej! Já znám všecko. A to písmo hluchoněmejch taky znám. To máš třeba - hele!

Mirek: Tak tohle u něj vidim poprvé. Ty vole, já s nim dělám a von - ! Makám s nim, od pondělka do pátku jsme tady furt, furt se tady motáme s koštětem, furt jsme tady spolu, ale tohle vidim poprvé.

Jim: Já jsem mušketýr!

Mirek: A kuk a vyletí ptáček!

Jim: No jistěéé. Nejdřív jeho a pak mě. Na vejšku.

Mirek: Na šířku a voba.

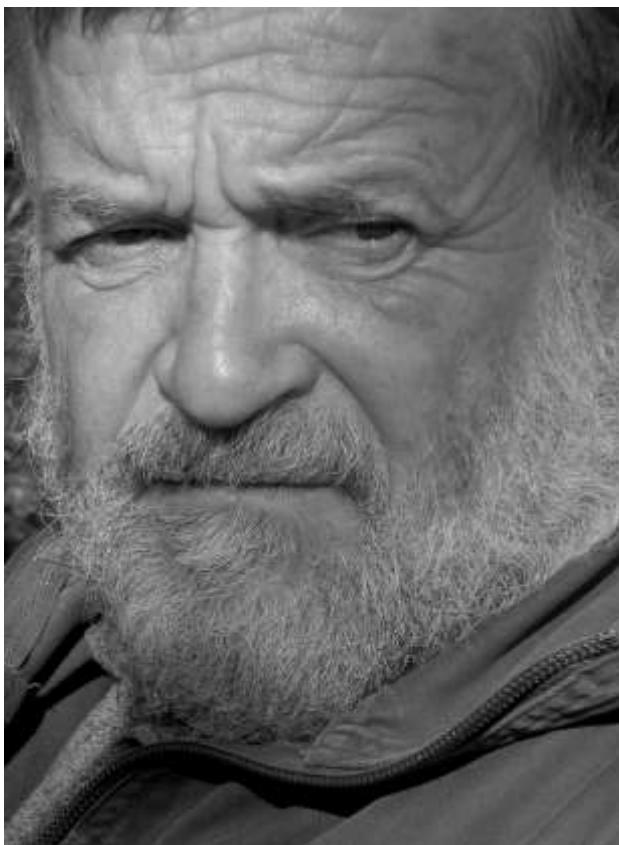
Jim: Hele dobrý a jedem vole, musíme, dávaj fotbal.

Mirek: Najdeš nás tady furt, v Pátým květnu, jsme tady furt. Nás tady najdeš furt!

Jakub Novák, učitel matematiky a fyziky

Čtení je pro mě synonymem komunikace a komunikace je podstatou života. Protože nemá smysl být „já sám“, já můžu být jenom v kontextu s něčím, musím komunikovat, pak teprve můžu říct, že jsem to já. Svět, ve kterém žiješ, je bohatěj tak, jak bohatěj si ho vybuduješ, a buduješ ho pomocí smyslů. Čtení, to je cosi jako šestej smysl, - čtením si vpustíš do hlavy spoustu věcí, zvětšuješ a uspořádáváš si vnitřní prostor. No, a dobrý je to k tomu, aby – no prostě z fyzikálního hlediska: Svět jako celek směřuje k entropii, to znamená, že roste neuspořádanost, informace se ztrácí, svět spěje k jakýsi průměrný kaši. A život je z fyzikálního hlediska přesně opačnej jev, kdy ty rozvíjíš informaci, vytváříš uspořádanost, uspořádáváš, - a čtení je právě jedním z kanálů, kterej ti tohle umožňuje. A když si něco přečtu, tak je důležitý tu informaci, kterou jsem teda do tý svý hlavy vpustil, nějakým způsobem zpracovat a zužitkovat, což vlastně znamená vytvořit na jejím základě novou informaci, kterou pak třeba můžeš zase napsat, aby si ji třeba mohl přečíst někdo další...a mohl pak třeba napsat něco dalšího...a tak dál a tak dál, což teda působí trochu zbytečně, jako takovej nesmyslnej uzavřenej koloběh, kterej nikam nevede, - ale to nám může být jedno. A neumět číst, hmmm, to je taky moc důležitý, hlavně proto, aby ses mohl *učit* číst, protože kdybys definitivně uměl číst, tak už vlastně nic nepotřebuješ - vtip je v tom, že nikdo z nás nemůže říct, že umí číst. Kdo si myslí, že číst umí, je pěkně krátkozrakej!

Josef Švarc, reportér ve výslužbě, někdejší vedoucí dětského Malého studia Liberec

Čtení je přisun informací a informace jsou důležité. Jenomže bohužel to, co by se psát mělo a z čeho bys měl čerpat informace, se k tobě nedostane. V týhle zemi, české zemi! Informace tady slouží k tomu, aby se tohle stádo český, chytrý, nejchytřejší ze všech, pupek světa, dalo ovládat. Všichni lidi, který za něco stáli, už dávno emigrovali. Čtení je manipulace, v týhletý zemi nedemokratický, postbolševický. Rádio, noviny, televize, - bohužel ta televize je nejmocnější, protože vopičák reaguje na skličko daleko nejvíc. Tady čtení nemá smysl. Tady nemá smysl nic. Tady nemá smysl se o cokoli starat, proto jsem taky zrušil to studio. A knížky, pocity nějakých pisálků, to mě nezajímá, píše tu každej, kdo má prdel-nohy-ruce; jenže kde nejsou základy, kde je to od samýho začátku organizovaný nekale, tam nemá cenu číst. Tady to ovládá zločin, organizovanej zločin, elita se tu likviduje, to si lidi vůbec neuvědomujou, a to pak zlomíš hůl nad tímhle národem. To si myslíš, že tohle je gramotnej národ? Když umíš číst? Když držíš hubu a krok? Na to nemusíš umět číst! Důležitý jsou informace, síť nezávislejších zahuštěnejch bodů, abys měl jasnej obraz. Ale jak chceš dojít k nějaký pravdě v tomhle humusu českým? Možná, že z toho humusu se třeba něco narodí jednou, - jednou, postupuje to pomalu, ale postupuje to. Já hledám informace, který mě osvobozujou, co nabízej světýlko v týhletý temnotě český, přiboudlý. Čtu hlavně věci na internetu, a co je tuzemský, to je pro mě podezřelý. Támhle ve městě, ty lidi od novin, takový servilní hnidy, co chceš od nich číst? Ale vlastně není potřeba si s tím vším lámat hlavu. Tady na samotě taky najdeš svět. Když se podíváš na zem, na deset centimetrů, na zem, do louky, tak tam objevíš další planetu, s celou tou vegetací, hmyzem, se vším. Podíváš se na malinkou plochu země a vidíš všecko.

Jan Masařík, projektant osvětlení

V týchletý situaci mě napadne akorát tak velkej prd. Protože, co to znamená číst, žejo: Číst se dá spousta věcí, nejenom psanej nebo tištěnej text, - číst se dá třeba voda taky! Třeba takovej vodák, kterej blbě čte vodu, ti třeba neřekne, že se tam schovává šutr pod vodou, takže pak dostane pádlem po hlavě anebo aspoň vodou na záda, protože jako vodák stojí za prd. Takže číst znamená nejenom číst text, číst znamená číst cokoli, číst je poznávat: Číst se dá krajina, číst se dá voda, číst se dá lidskej charakter. Čtení, to je takový poznávání, ani nemusíš chodit do školy, abys uměl číst. A na druhou stranu, když člověk neumí číst ty písmenka, tak si udělá svůj názor, protože není pokurvenej tím, co si přečte špatnýho. Čtení písmenek tě může rozhodně pěkně pokurvit a mě to taky pokurvilo, občas. Když třeba něco čtu, často nedokážu posoudit, jestli je to dobrý nebo špatný, jestli je to pravda nebo lež. To zjistím klidně třeba až za deset, za dvacet let - a mezitím můžu klidně zastávat názor, kterej stojí totálně za prd, protože jsem si to prostě někde přečet. Tak například ti můžu tvrdit, že vesmír je plochej, protože vesmírná konstanta vyšla nula! A připadám si v tom okamžiku strašně chytrej žejo, jako každej druhej. Jenže pak si přečtu někde jinde, že ta konstanta vlastně nevyšla úplně nula, ale mínus dvě tisícinky, takže ten vesmír je třeba mírně parabolickej nebo hyperbolickej, - takže jak to vlastně je? Ono fakt neumět číst je snad někdy lepší. Existuje fůra lidí, - když se podíváš na nějakej ten dokument, třeba někde z Himalájí, tak vidíš, že ty lidi, co v životě neviděli písmo, že jsou mnohem chytřejší než my, protože nikdy nečetli ty kecy těch

druhejch. I když je fakt, že to čtení podporuje fantazii, na fantazii nesmíme zapomínat, bez fantazie by byl svět hodně nudnej a chudej. Fantazie je úžasná, od těch nejnemravnějších fantazií až po ty, kterejch já nejsem absolutně schopen...